

Strona główna / Aktualności

Legendarne stanowisko archeologiczne wpisane na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO

04.07.2012   aktualizacja 04.07.2012

Ten artykuł można bezpłatnie przedrukować

Legendarne stanowisko archeologiczne wpisane na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO

Polskie wykopaliska w Çatalhöyük - fot. L. Czerniak

Çatalhöyük - położone w Turcji, jedno z największych centrów urbanizacyjnych neolitu i jedno z najbardziej znanych stanowisk archeologicznych świata wpisano 1 lipca na Listę

Światowego Dziedzictwa UNESCO.

„Umieszczenie Çatalhöyük na tej prestiżowej liście to wielki sukces grupy badaczy z całego świata, która prowadzi tam badania nieprzerwanie od 1993 roku” – komentuje dla PAP prof. Arkadiusz Marciniak z Instytutu Prahistorii Uniwersytetu im. A Mickiewicza w Poznaniu, kierujący obecnie polską misją wykopaliskową na tym stanowisku.

Çatalhöyük jest położone w południowej części Wyżyny Anatolijskiej (centralna Turcja). Miejsce było zamieszkiwane nieprzerwanie przez 1400 lat pomiędzy 7400 a 6000 rokiem p.n.e. Szacuje się, że w okresie swego największego rozkwitu gęsto zabudowane osiedle o powierzchni ok. 13 ha było zamieszkiwane przez ok. 8000 mieszkańców. Stanowisko zasłynęło dzięki malowidłom, którymi dekorowano ściany domostw. Przedstawiały postaci ludzkie, zwierzęce i motywy geometryczne. Wejście do domu prowadziło z dachu. Zmarli byli grzebani pod ich podłogami.

Pierwsze prace wykopaliskowe w Çatalhöyük przeprowadził Brytyjczyk James Mellaart w latach 60. XX wieku. Badania wznowiono dopiero w 1993 roku, od kiedy międzynarodowym zespołem kieruje prof. Ian Hodder ze Stanford University.

„Celem pierwszego etapu było rozpoznanie przyczyn upadku miasta i opuszczenia go przez mieszkańców. Wyniki polskiej ekspedycji pozwoliły też na uchwycenie początków nowej organizacji społecznej grup neolitycznych składających się z pojedynczych domostw konkurujących ze sobą o zasoby środowiskowe” – wyjaśnia prof. Marciniak.

Wyniki polskich badań zaprzeczyły dotychczasowym hipotezom łączącym wykształcenie się różnic społecznych z początkiem osiadłego trybu życia i udomowieniem zwierząt i roślin. Powstanie takiego systemu pod koniec istnienia osiedla w Çatalhöyük okazało się mieć daleko idące konsekwencje i doprowadziło do rozprzestrzenienia się społeczności neolitycznych na tereny zachodniej Anatolii, Bałkany, a stamtąd na obszar całej Europy.

Wiadomość o wpisaniu stanowiska na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO zastała polskich naukowców w czasie wykopalisk w Çatalhöyük. Z końcem czerwca 2012 r. ekspedycja archeologiczna Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu kierowana przez prof. Arkadiusza Marciniaka rozpoczęła nową fazę badań wykopaliskowych we wcześniej niezbadanej części osiedla.

„Naszym celem jest rozpoznanie przyczyn i mechanizmu przejścia z dominującego wcześniej systemu opartego na wspólnotach sąsiedzkich i wspólnej eksploatacji zasobów, do systemu opartego na zindywidualizowanych domostwach. Próbujemy znaleźć odpowiedź na pytanie, jakie warunki spowodowały, że pierwszy raz w historii powstał system oparty na różnicach społecznych” – mówi prof. Marciniak.

Na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO wpisano 1 lipca oprócz Çatalhöyük cztery obiekty naturalne i 3 kulturowe. Miejsca wpisane na listę stanowią wspólne dobro ludzkości. Wyróżniają je „najwyższa powszechna wartość” uznana w rozumieniu Konwencji UNESCO z 1972 r., dotyczącej Światowego Dziedzictwa Kulturalnego i Naturalnego. Do dnia dzisiejszego wpisano na listę 962 obiekty.

PAP - Nauka w Polsce, Szymon Zdziebłowski

agt/

**ZAPISZ SIĘ
NA NEWSLETTER**

ZAPISZ SIĘ >

WIĘCEJ NA TEN TEMAT